

Riktlinjer för hantering och användning av medicintekniska produkter

Innehåll

Syfte med riktlinjen.....	2
Ledningssystem och rutiner	2
Definition medicinteknisk produkt	2
Ansvar och roller.....	4
Negativa händelser och tillbud med medicinteknisk produkt.....	7

Syfte med riktlinjen

Syftet med riktlinje för medicintekniska produkter är att beskriva och förtydliga ansvaret kring hantering, användning och förskrivning av medicintekniska produkter i kommunens hälso- och sjukvård. Riktlinjen är skriven utifrån Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården. (SOSFS 2008:1) Den inkluderar produkter som är inköpta till särskilda boendeformer och dagverksamhet enligt Socialtjänstlagen SOL och Lagen om särskilt stöd och service LSS, produkter som förskrivs av legitimerad personal samt produkter som används för undersökning och behandling.

Ledningssystem och rutiner

I hälso- och sjukvårdslagen finns grundläggande bestämmelser om den utrustning som behövs i hälso- och sjukvården för att god vård ska kunna ges. Av socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården framgår det att vårdgivare ska inrätta ett ledningssystem. I ledningssystemet ska det finnas rutiner för hur varje verksamhet ska organiseras för att säkerställa att hantering och användning av medicintekniska produkter är säker och ändamålsenlig. Socialnämnden godkände i juni 2013 "Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, kvalitetsmanual 2013-2017". Dokumentet kan ses som ett ramverk för hur arbetet ska gå till. Hösten 2014 gjordes en nystart för att få ett fungerande ledningssystem för kvalitetsarbetet och detta arbete pågår.

Definition medicinteknisk produkt

I lagen definieras en medicinteknisk produkt (1993:584) som en produkt som enligt tillverkarens uppgift ska användas, separat eller i kombination med annat för att hos människor

1. Påvisa, förebygga, övervaka, behandla eller lindra sjukdom
2. Påvisa, övervaka, behandla, lindra eller kompensera en skada eller en funktionsnedsättning
3. Undersöka, ändra eller ersätta anatomin eller en fysiologisk process eller
4. Kontrollera befruktning

Begreppet medicinteknisk produkt innefattar ett brett område med produkter avsedda att användas inom alla delar av hälso- och sjukvården. Allt från enkla förbrukningsartiklar till hjälpmedel för rörelsehinder och mer tekniskt avancerad utrustning. De medicintekniska produkter som används i kommunens hälso- och sjukvård delas in i nedanstående grupper

- Individuellt förskrivna hjälpmedel
- Inköpt basutrustning
- Övrig utrustning, medicinsk apparatur för undersökning och behandling samt förbrukningsmaterial och sårvårdsprodukter

Individuellt förskrivna hjälpmedel

Hjälpmiddel som förskrivs av legitimerad personal, arbetsterapeut, fysioterapeut/sjukgymnast och sjuksköterska. Inför en förskrivning görs en bedömning utifrån patientens behov. Förskrivaren har ansvar att följa förskrivningsprocessens alla delar.

- Behovsbedömning
- Utprovning, anpassning och val av produkt
- Eventuell specialanpassning
- Instruktion, träning och information
- Uppföljning och utvärdering

Individuellt förskrivna hjälpmedel inom kommunens ansvar är hjälpmedel för rörelsehinder, kognition, personlig medicinsk behandling och inkontinenshjälpmedel. Exempel på hjälpmedel är rullstolar, rollatorer, hjälpmedel för att stödja kognitiva förmågor, antidecubitusmadrasser. Alla individuellt förskrivna hjälpmedel ska registreras i verksamhetssystem på person för spårbarhet. Spårbarheten gäller inte inkontinenshjälpmedel

Basutrustning

Utöver individuellt förskrivna hjälpmedel finns också i verksamheterna inköpta hjälpmedel, så kallad basutrustning. Med basutrustning menas sådant som kan användas av flera brukare och/eller som är ett arbetstekniskt hjälpmedel som ska underlätta personalens arbetssituation

Den utrustning som ska finnas i kommunens särskilda boenden är:

- personlyft och vid behov taklyft
- duschvagn
- vårdsängar inklusive däck
- grindskydd
- basmadrass med sårforebyggande egenskaper sårgrad 1
- stödkilar,
- glidlakan,
- Enklare hjälpmedel för att äta och dricka: Pipmuggar, pet-emot kanter, bestick med tjockare grepp, antihalkunderlägg.

All basutrustning ska registreras i en inventarieförteckning på enheten.

Övrig utrustning

Medicinsk apparatur för undersökning och behandling samt sårvårdsprodukter och förbandsmaterial. Den utrustning som förekommer i kommunens hälso- och sjukvård är blodtrycksmätare, blodsockermätare, stetoskop, våg och TENS-apparater.

All utrustning ska registreras i en inventarieförteckning på enheten.

Ansvar och roller

Vårdgivarens ansvar

Vårdgivaren i Håbo kommunen är Vård och Omsorgsnämnden. Vårdgivaren är ytterst ansvarig för att all hantering och användning av hjälpmedel är säker och ändamålsenlig. Vårdgivaren ska ge direktiv och säkerställa att det i ett ledningssystem finns rutiner för hur varje verksamhet ska organiseras för att möjliggöra säker användning och hantering av hjälpmedel.

Verksamhetschefen

Verksamhetschef i Håbo kommun är socialchef. Verksamhetschefen har det övergripande ansvaret att man i organisationen säkerställer:

- Att endast säkra och medicinskt ändamålsenliga produkter används.
- Att produkterna är kontrollerade och korrekt installerade innan de används till en patient.
- Att personal som ska hantera produkterna har kompetens för det.
- Att rutiner finns tillgängliga för hälso-och sjukvårdspersonalen och annan berörd personal.
- Att bruksanvisningar och teknisk dokumentation finns tillgängligt
- Att de produkter som förskrivits, utlämnats eller tillförts patienten kan spåras.

I verksamhetschefens ansvar ingår också att säkerställa att hälso-och sjukvårdspersonalen och annan berörd personal har den kompetens som krävs för att vara utbildningsansvarig, förskriva hjälpmedel, att fram skriftliga anvisningar för hjälpmedel samt att vara anmälningsansvarig avseende negativa händelser och tillbud med medicintekniska produkter.

Medicinskt ansvarig för rehabilitering MAR

Ansvarar för att utarbeta riktlinjer och rutiner för användande och hantering av medicintekniska produkter och för att anmäla negativa händelser och tillbud med medicintekniska produkter.

Legitimerad personal

Den legitimerade personalen ansvarar för förskrivning av individuella hjälpmedel enligt alla steg i förskrivningsprocessen inom sitt yrkesområde.

Sjuksköterska

Förskriver inkontinenshjälpmedel och trycksårspåbyggande/behandlande madrasser.

Sjugymnast/fysioterapeut

Förskriver hjälpmedel för rörelsehinder

Arbetsterapeut

Förskriver hjälpmedel för rörelsehinder, trycksårspåbyggande/ behandlande madrasser samt hjälpmedel för att stödja kognitiva förmågor.

I den legitimerade personalens ansvar ingår:

- Att kontrollera hjälpmedlen innan de lämnas ut till patient. Kontrollen ska göras enligt tillverkarens angivna instruktioner.
- Att dokumentera processen i patientjournal.
- Att registrera innehav av hjälpmedel i verksamhetssystem för hjälpmedel. Gäller inte inkontinenshjälpmedel.
- Den legitimerade personalen på kommunens särskilda boenden har också ansvar för att årligen gå igenom de individuellt förskrivna hjälpmedel som finns på enheten och säkerställa att dessa är ändamålsenliga och säkra.

Enhetschef för äldreomsorg och funktionsnedsatta.

Har ett övergripande ansvar för den allmänna omvårdnad och rehabilitering som bedrivs i verksamheten och att den personal som arbetar där har kompetens inom området. Enhetschefen ansvarar också för den basutrustning som är inköpt till verksamheten.

I ansvaret ingår:

- Att se till att basutrustning finns tillgänglig på enheten.
- Att vid inköp av basutrustning följa gällande avtal.
- Att följa rutiner vad gäller kontroll och besiktning av enhetens basutrustning.
- Att årligen upprätta en inventarielista på enheten över vilka hjälpmedel som finns i enhetens basutrustning.
- Att det finns lokala rutiner för rengöring av individuellt utprovade hjälpmedel och basutrustning på enheten.

- Att den personal som arbetar på enheten har kunskap om hur hjälpmedel ska användas, skötas och rengöras och att kompetensen upprätthålls.

Enhetschef Hälso- och sjukvård

Har ett övergripande ansvar för att den legitimerade personalen har kompetens för sina arbetsuppgifter och kunskap om hjälpmedel och medicinsk apparatur samt kunskap om förskrivningsprocessens alla delar.

Enhetschefen ansvarar också för medicinsk apparatur för undersökning och behandling samt förbrukningsmaterial och sårvårdsprodukter. I ansvaret ingår:

- Att den utrustning som anges i VIS dokumentet (medicinska arbetsuppgifter och basutrustning i kommunal hemsjukvård) finns tillgänglig.
- Att vid inköp följa gällande avtal
- Att följa rutiner vad gäller kontroll och besiktning
- Att årligen upprätta en lista på enheten över vilka produkter som finns.

Omvårdnadspersonal

All personal som använder en medicinteknisk produkt har ett yrkesansvar som innebär att se till att man fått kunskap om produkten.

Yrkesansvaret innebär vidare att:

- Veta hur produkten fungerar.
- Veta hur den ska användas på en patient.
- Veta vilka risker som kan finnas med att använda produkten i vårdarbetet
- Veta vilka kontroller som måste göras innan varje användning. Enligt tillverkarens instruktion..
- Veta hur rapportering om felaktigheter och tillbud ska ske.

Negativa händelser och tillbud med medicinteknisk produkt

En negativ händelse är en avvikelse som skulle ha kunnat orsaka vårdtagare eller annan person skada eller risk för skada. Avvikelsen kan bero på produktfel eller brister i handhavandet. Om en avvikelse har inträffat med en medicinteknisk produkt ska en avvikelserregistrering i verksamhetssystem Treserva göras. Den personal som upptäcker händelsen ska kontakta arbetsterapeut och/eller sjukgymnast/fysioterapeut och produkten skall tas ur bruk och märkas. Medicinskt ansvarig för rehabilitering skall informeras om avvikelsen och påbörja en utredning. Innan utredningen slutförs ska orsakerna till det inträffade så långt som möjligt fastställas. Om utredningen visar att det finns brister i verksamhetens

kvalitet ska förbättringsåtgärder vidtas. Utredning, bedömning och de vidtagna åtgärderna ska dokumenteras.

Anmälningsplikt

Anmälan om en negativ händelse eller tillbud med medicinteknisk produkt ska så snart som möjligt göras. Medicinskt ansvarig för rehabilitering ansvarar för att anmäla händelsen.

- Vid fel på en medicinteknisk produkt eller ett tillverkningsfel anmäls händelsen till *Läke medelsverket och tillverkaren*.
- Vid felaktig användning eller handhavande när en patient har skadats eller riskerat att skadas ska anmälan göras till *Inspektionen för vård och omsorg*.